



Sygn. akt II UK 31/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Leszek Bielecki

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Z. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do rekompensaty,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 5 listopada 2020 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 10 października 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) uwzględnił apelację wnioskodawcy Z.K. i zmienił oddalający jego odwołanie wyrok Sądu Okręgowego w G. z 5 grudnia 2017 r. w ten sposób, że przyznał mu prawo do emerytury wraz z rekompensatą od 1 lutego 2017 r. Wnioskodawca (urodzony 16 lutego 1951 r.) 17 lutego 2017 r. złożył

wniosek o przyznanie prawa do emerytury wraz z rekompensatą z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. decyzją z 7 kwietnia 2017 r. odmówił mu przyznania emerytury z rekompensatą wobec niewykazania 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie, gdyż postępowanie nie wykazało wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach. Rozstrzygnięcie to zmienił Sąd Apelacyjny, który ustalił, iż zatrudnienie wnioskodawcy w okresie od 7 listopada 1983 r. do 29 listopada 1986 r. było pracą w szczególnych warunkach i łącznie z okresem uznanym przez pozwanego składało się na przesłankę 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Mając to na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił wyrok Sądu Okręgowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z rekompensatą od 1 lutego 2017 r., „tj. od dnia włożenia wniosku o emeryturę”.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie art. 24 ust. 1b pkt 9 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r., w oparciu o który pozwany przyznał odwołującemu się emeryturę od 16 marca 2017 r., poprzez przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, że emerytura wraz z rekompensatą przysługuje nie od 16 marca 2017 r., ale od 1 lutego 2017 r.

W odpowiedzi ubezpieczony wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut skargi kasacyjnej jest zasadny.

Skarżący nie kwestionuje już prawa do rekompensaty, lecz tylko datę jej przyznania.

Rekompensata nie przysługuje wcześniej niż od daty przyznania emerytury. Nie występuje samodzielna sprawa o rekompensatę, jako że uprawnienie otwiera się dopiero z nabyciem emerytury. Wówczas ocenia się prawo do zwiększenia emerytury z tytułu rekompensaty a nie odwrotnie, czyli że nie można toczyć sporu sądowego o rekompensatę, gdy ubezpieczony nie nabywa jeszcze emerytury (art. 21 - 23 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych).

Rekompensata (ustalana wedle określonego algorytmu) to dodatek zwiększający kapitał początkowy i w konsekwencji emeryturę.

Sąd Apelacyjny przyznał rekompensatę od 1 lutego 2017 r., podając w uzasadnieniu, że „od dnia włożenia wniosku o emeryturę”. Wniosek o emeryturę został jednak złożony – wedle ustaleń Sądu pierwszej instancji – 17 lutego 2017 r.

Sam wniosek jednak nie decyduje, jeżeli prawo nie jest spełnione.

Wnioskodawca urodził się 16 lutego 1951 r., stąd 65 lat ukończył 16 lutego 2016 r. Jednak w tej dacie nie nabył prawa do emerytury, gdyż ustawa wydłużyła wiek emerytalny i dla mężczyzn urodzonych w okresie od 1 stycznia do 31 marca 1951 r. wynosił co najmniej 66 lat i 1 miesiąc, czyli dla wnioskodawcy upływał 16 marca 2017 r. - art. 24 ust. 1b pkt 9 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r.

Jeżeli Sąd Apelacyjny miał na uwadze stan prawny z chwili orzekania, który powraca do poprzedniego wieku emerytalnego (65 lat dla mężczyzn), to pominął art. 17 i art. 18 ustawy z 16 listopada 2016 r. zmieniającej ustawę o emeryturach i rentach (Dz.U. z 2017 r., poz. 38).

Art. 17 stanowi, że przepisy ustawy zmieniającej nie naruszają praw osób, które nabyły prawo do świadczeń określonych w przepisach zmienianych tą ustawą. Czyli, gdy ubezpieczony nabył *ex lege* prawo do emerytury 17 marca 2017 r. (bo decyzja jedynie to potwierdza), to ze względu na ustawowy wiek emerytalny 66 lat i 1 miesiąc (wówczas obowiązujący) nie mógł nabyć wcześniej – 1 lutego 2017 r. - prawa do rekompensaty, czyli przed nabyciem prawa do emerytury.

Jeżeli zaś Sąd Apelacyjny kierowałby się nowym („starym”) wiekiem emerytalnym, to nie oznaczałoby to, że wnioskodawca nabył prawo do emerytury z ukończeniem 65 lat, gdyż art. 18 ustawy zmieniającej, stanowi, iż osoby, którym nie ustalono emerytury na podstawie poprzednich przepisów, mogą nabyć prawo do świadczenia nie wcześniej niż z dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej, czyli 1 października 2017 r.

Przyjęta w zaskarżonym wyroku data 1 lutego 2017 r. nie ma więc ustawowej podstawy. Uzasadnienie wyroku w ogóle nie wyjaśnia takiego początku prawa do rekompensaty, natomiast łączenie jej z datą wniosku o emeryturę również

nie jest wystarczające, gdyż rekompensata przysługuje dopiero od nabycia emerytury.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.).